

महाराष्ट्र शासन राजपत्र

असाधारण भाग एक-ल

वर्ष ६, अंक ७०]

सोमवार, नोव्हेंबर १०, २०१४/कार्तिक १९, शके १९३६

[पृष्ठ ८, किंमत : रुपये १६.००

असाधारण क्रमांक ३९०

प्राधिकृत प्रकाशन

(केंद्रीय) औद्योगिक विवाद अधिनियम व मुंबई औद्योगिक संबंध अधिनियम यांखालील
(भाग एक, चार-अ, चार-ब आणि चार-क यांमध्ये प्रसिद्ध केलेल्या अधिसूचना, आदेश व निवाडे यांव्यतिरिक्त)
अधिसूचना, आदेश व निवाडे.

उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग

हुतात्मा राजगुरु चौक, मादाम कामा मार्ग, मंत्रालय,
मुंबई ४०० ०३२, दिनांक १० नोव्हेंबर २०१४.

अधिसूचना

किमान वेतन अधिनियम, १९४८.

क्रमांक किवेअ. १०१४/७७५/प्र.क्र. २०८/कामगार-७.—ज्याअर्थी, महाराष्ट्र राज्यातील “ कोणत्याही तंबाखू (बिडी निर्माणसह) वस्तुनिर्माणामधील ” या रोजगारात कामावर असलेल्या कामगारांना (यात यापुढे ज्याचा “ उक्त अनुसूचित रोजगार ” असा उल्लेख करण्यात आलेला आहे.) देय असलेले किमान वेतन दर शासन अधिसूचना, उद्योग, ऊर्जा व कामगार विभाग, क्रमांक एमडब्ल्यूए-१०९४/७७५१/कामगार-७, दिनांक १८ मार्च १९९७ अन्वये पुनःनिर्धारित केले आहेत ;

आणि त्याअर्थी, महाराष्ट्र शासनाने पुनर्विलोकन करून उक्त अनुसूचित रोजगारातील कामगारांना देय असलेले किमान वेतन दर पुनर्निर्धारित करण्याचे ठरविले आहे.

त्याअर्थी, आता किमान वेतन अधिनियम, १९४८ (१९४८ चा ११) हा महाराष्ट्र राज्यास लागू करताना त्याच्या कलम ३ पोट-कलम (१) खंड (ब) आणि कलम ५ चे पोट-कलम (२) याद्वारे प्रदान करण्यात आलेल्या अधिकारांचा वापर करून महाराष्ट्र शासन, शासकीय अधिसूचना, उद्योग ऊर्जा व कामगार विभाग, क्रमांक किवेअ. १०१३/४७२/प्र.क्र. २१५/कामगार-७, दिनांक ६ फेब्रुवारी २०१४ मध्ये प्रसिद्ध झालेल्या प्रस्तावाच्या संबंधात मिळालेली सर्व अभिवेदने विचारात घेतल्यानंतर आणि सल्लागार मंडळाचा सल्ला विचारात घेतल्यानंतर महाराष्ट्र शासन याद्वारे दिनांक १० नोव्हेंबर २०१४ पासून उक्त अनुसूचित रोजगारात नोकरीत असलेल्या खालील अनुसूचीच्या स्तंभ (२) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या कर्मचाऱ्यांच्या वर्गासाठी प्रत्येक नगाला, प्रत्येक दिवसाला किंवा प्रकरणपरत्वे प्रत्येक महिन्याला देय असलेल्या किमान वेतनाचा दर, त्या अनुसूचीच्या स्तंभ (३) मध्ये विनिर्दिष्ट केलेल्या, प्रत्येक क्षेत्राच्या संबंधात, त्याच स्तंभामध्ये दर्शविलेल्याप्रमाणे पुनर्निर्धारित करीत आहे :—

अनुसूची

अनुक्रमांक (१)	कर्मचाऱ्यांची वर्गवारी (२)	किमान मूळ वेतन दर (रुपये)	
		परिमंडळ-१ (३)	परिमंडळ-२
१	एक हजार विड्या वळणारे सर्व कर्मचारी (विड्यांसाठी पाने तोडणारे मजूर यांच्यासह) स्पष्टीकरण. —सर्व परिमंडळात विड्याची पाने मालकांकडून पुरविण्यात येतील.	२१०.००	१९२.००
२	एक हजार पुडक्यांना (बंडले) वेष्टन लावणे, लेबल लावणे आणि पुडकी बांधणे या कामामध्ये असलेले सर्व कर्मचारी,— (एक) एक लेबल लावून किंवा आवेष्टन न करता फक्त दोन लेबले लावून पुडकी तयार करण्यात येत असतील. (दोन) दोन लेबले लावून पुडकी तयार करण्यात येत असतील स्पष्टीकरण. —या दरांच्या प्रयोजनार्थ,— (एक) पुडक्यांमध्ये अंतर्भूत असलेल्या विड्यांची संख्या विचारात न घेता पुडक्यांची मोजणी करण्यात येईल. (दोन) लेबल म्हणजे चौकोनी लेबले, गोल टिकली (गोल लेबल) किंवा खडी पट्टी किंवा त्यासारखी लेबले.	१९६.०० २०३.००	१९२.०० १९२.००
३	पोती भरण्याच्या कामात समाविष्ट असलेले सर्व कर्मचारी म्हणजेच पोती भरणे, शिवणे, थप्पी लावणे किंवा तंबाखू निर्माण कार्यात तत्सम काम करणारे कामगार प्रत्येक पोत्याचे वजन ५० किलोपर्यंत असेल अशा बाबतीत.	१५.००	१४.००
४	(एक) तराईवाला (दोन) बिडी निवडणारा कर्मचारी (तीन) बिडी तपासनीस व बिडी मोजणारा (चार) तंबाखू मिश्रण करणारा (पाच) बिडी पाने किंवा तंबाखू यांचे किंवा दोन्हीचे वितरक (सहा) उपरोक्त प्रक्रियेत उल्लेख नसलेले इतर सर्व कर्मचारी (सात) भट्टीवाले (आठ) मुन्शी किंवा क्लार्क केंद्र व्यवस्थापक (नऊ) लेखापाल— (आयकर किंवा इतर कर यांच्या प्रयोजनार्थ वापरावयाच्या लेख्यांचे सर्व लेखे ठेवणे)	५,६००.०० दरमहा. ५,६००.०० दरमहा. ५,६००.०० दरमहा. ५,६००.०० दरमहा. ५,६००.०० दरमहा. ५,६००.०० दरमहा. ५,६००.०० ५,३२०.०० +३४७.०० विशेष वेतन ५,९४७.०० दरमहा. ५,८८०.०० दरमहा. ८,१२०.०० दरमहा.	५,१८०.०० दरमहा. ५,१८०.०० दरमहा. ५,१८०.०० दरमहा. ५,१८०.०० दरमहा. ५,१८०.०० दरमहा. ५,१८०.०० दरमहा. ५,१८०.०० ५,३२०.०० +२९८.०० विशेष वेतन ५,६१८.०० दरमहा. ५,७४०.०० दरमहा. ७,९८०.०० दरमहा.

अनुसूची—चालू

(१)	(२)	(३)
(दहा) ट्रक किंवा लॉरी ड्रायव्हर अधिक दौऱ्यावर असताना ८०.५ कि.मी. पेक्षा जास्त प्रवास असेल तेव्हा दैनिक भत्ता म्हणून.	८,१२०.०० दरमहा. +११९.०० दैनिक भत्ता.	७,९८०.०० दरमहा. +११९.०० दैनिक भत्ता.
(अकरा) मोटार चालक (कार किंवा स्टेशन वॅगन, जीप, टॅम्पो, मॅटॅडोर) दौऱ्यावर असताना ८०.५ कि.मी. पेक्षा जास्त प्रवास असेल तेव्हा दैनिक भत्ता म्हणून.	७,०००.०० दरमहा. +११९.०० दैनिक भत्ता.	६,७२०.०० दरमहा. +११९.०० दैनिक भत्ता.
(बारा) ट्रक किंवा लॉरी यांचा स्वच्छक (क्लीनर) दौऱ्यावर असताना ८०.५ कि.मी. पेक्षा जास्त प्रवास असेल तेव्हा दैनिक भत्ता म्हणून.	५,०४०.०० दरमहा. +८०.०० दैनिक भत्ता.	४,९६०.०० दरमहा. +७८.०० दैनिक भत्ता.
(तेरा) पहारेकरी किंवा चौकीदार, शिपाई	५,४६०.०० दरमहा.	५,३२०.०० दरमहा.
५ तपकीर उद्योग आस्थापनेत पुढील कामे हाताने करणारे सर्व कर्मचारी.— (एक) तपकीर पुड्यांमध्ये भरणे	६,०२०.०० दरमहा.	५,६००.०० दरमहा.
(दोन) तंबाखू मिसळणे	७,२८०.०० दरमहा.	६,५८०.०० दरमहा.
(तीन) तंबाखू दळणे	७,१४०.०० दरमहा.	७,०००.०० दरमहा.
६ सर्व अकुशल कामगार (कोणत्याही नावाने संबोधण्यात येत असलेले)	५,३२०.०० दरमहा.	४,९९०.०० दरमहा.

स्पष्टीकरण.—या अधिसूचनेच्या प्रयोजनार्थ—

- (ए) **परिमंडळ एक.**—महाराष्ट्र राज्यातील सर्व महानगरपालिकांच्या हद्दीमधील सर्व क्षेत्रांचे मिळून होईल ;
- (बी) **परिमंडळ दोन.**—परिमंडळ १ वगळून राज्याच्या उर्वरित क्षेत्रांचे मिळून होईल ;
- (सी) रोजंदारीवर काम करणाऱ्या कामगारास देय असलेले मजुरीचे किमान दर तो कामगार ज्या वर्गाचा असेल त्या वर्गासाठी निश्चित करण्यात आलेल्या मासिक मजुरीच्या दरांना २६ ने भागून येणारा भागाकार नजीकच्या पैशापर्यंत पूर्णांकांत करून काढण्यात येईल ;
- (डी) किमान वेतन दरामध्ये साप्ताहिक सुट्टीच्या वेतनाचा समावेश असेल ;
- (ई) किमान वेतन दरामध्ये मूळ दर, विशेष भत्ता आणि सवलती असल्यास त्याचे रोख मूल्य यासाठी अनुज्ञेय असलेल्या सर्व दरांचा समावेश असेल.

परिशिष्ट

महाराष्ट्र राज्यातील मुंबई, नागपूर व सोलापूर केंद्रांचा सरासरी ग्राहक मूल्य निर्देशांक (नवीन मालिका २००१-१००) हा उक्त अधिसूचीत रोजगारात कार्यरत असलेल्या कामगारांना लागू असलेला राहणीमान निर्देशांक असेल. महाराष्ट्र शासनाने नियुक्त केलेला सक्षम प्राधिकारी १ जानेवारी व १ जुलै रोजी सुरू होणाऱ्या प्रत्येक सहामाहीच्या समाप्तीनंतर त्या सहा महिन्यांसाठी उक्त कर्मचाऱ्यांना लागू असलेल्या राहणीमान निर्देशांकाची सरासरी काढील आणि २३९ निर्देशांकांवर अशा प्रत्येक अंकाच्या वाढीसाठी ज्या सहामाहीच्या संबंधात अशी सरासरी काढण्यात आलेली असेल, त्या सहा महिन्यांलगत पुढील सहामाहीसाठी उक्त कर्मचाऱ्यांना देय असलेला विशेष भत्ता (यात यानंतर ज्याचा राहणीमान भत्ता असा निर्देश करण्यात आला आहे.) सर्व परिमंडळाच्या संबंधित दरमहा रुपये १९ (प्रतिदिन विशेष भत्ता रुपये ०.६३ पैसे) दराने असेल.

२. सक्षम प्राधिकारी, **शासकीय राजपत्रातील** अधिसूचनेद्वारे, उपरोक्तप्रमाणे हिशेब करून काढलेला राहणीमान भत्ता जानेवारी ते जून या कालावधीतील प्रत्येक महिन्यासाठी देय असेल तेव्हा जानेवारी महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यामध्ये आणि जुलै ते डिसेंबर या कालावधीमधील प्रत्येक महिन्यासाठी देय असेल तेव्हा जुलै महिन्याच्या शेवटच्या आठवड्यामध्ये **शासकीय राजपत्रातील** अधिसूचनेद्वारे जाहीर करील :

परंतु, सक्षम प्राधिकारी किमान वेतन निश्चित केल्याच्या दिनांकापासून देय असलेला राहणीमान भत्ता जून किंवा डिसेंबर अखेरपर्यंतच्या किंवा यथास्थिति, किमान वेतन दर निश्चित करण्यात आल्याच्या दिनांकानंतर लगेचच जाहीर करील.

जोडपत्र

(१) मालकाने दर दिवशी ८०० विड्या वळण्याकरिता लागणारा चांगल्या प्रतीचा कच्चा माल (तंबाखूच्या पानांसह) पुरेशा प्रमाणात पुरविला नसेल तेव्हाच फक्त, दर दिवशीच्या किमान वेतनाच्या कमीतकमी ६० टक्के वेतन (यात नंतर ज्याचा उल्लेख “हमी वेतन” असा केलेला आहे.) मिळण्यास हक्कदार असेल.

(२) मालकाने दिलेला कच्चा माल वापरून त्याने प्रत्यक्ष तयार केलेल्या विड्यांच्या संबंधात कर्मचार्याने कोणत्याही दिवशी मिळविलेल्या मजुरीचा त्या हमी वेतनामध्ये समावेश केला जाईल.

(३) मालकाकडून कामगारांस कच्चा माल पुरविण्यात आला नसेल आणि कर्मचार्यांची काम करण्याची इच्छा असेल व कामावर हजर होत असेल किंवा कच्चा माल घ्यावयास जात असेल अशा कामगारांस संपूर्ण हमी वेतन मिळण्याचा हक्क असेल.

(४) कोणत्याही कारणांमुळे कामगारांची काम करण्याची इच्छा नसल्यामुळे त्यांचे वेतन हमी वेतनापेक्षा कमी असेल तर तो हमी वेतन मिळण्यास पात्र नसेल.

(५) कर्मचारी त्याला पुरविण्यात आलेला कच्च्या मालाचा पूर्णपणे उपयोग करण्यात कसूर करीत असेल तर मग अशाप्रकारे पुरविण्यात आलेला माल दर दिवसाला ८०० विड्या तयार करण्यासाठी कमी असला तरीसुद्धा, असा कर्मचारी हमी वेतन मिळण्यास पात्र नसेल.

(६) जे कामगार एकापेक्षा जास्त मालकांकडे काम करीत असतील तर ते कोणत्याही मालकांकडून हमी वेतन मिळण्यास हक्कदार असणार नाहीत.

(७) आग, नैसर्गिक आपत्ती, रोगाच्या साथी, नागरी उपद्रव किंवा यांसारख्या अन्य मालकांच्या नियंत्रणापलिकडील कारणांमुळे मालक कच्चा माल पुरविण्यास असमर्थ ठरला असेल तर कर्मचारी हमी वेतन मिळण्यास हक्कदार नसेल.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

पा. द. देशमुख,

शासनाचे उप सचिव.

In pursuance of clause (3) of article 348 of the Constitution of India, the following translation in English of the Government Notification, No. MWA. 1014/775/CR-208/ LAB-7, dated the 10th November 2014, published in the *Maharashtra Government Gazette*, Part I-L, Extraordinary is hereby published under the authority of the Governor.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

P. D. DESHMUKH,

Deputy Secretary to Government.

INDUSTRIES, ENERGY AND LABOUR DEPARTMENT

Madam Cama Road, Hutatma Rajguru Chowk
Mantralaya, Mumbai 400 032, dated the 10th November 2014

NOTIFICATION

MINIMUM WAGES ACT, 1948.

No. MWA.1014/775/CR-208/LAB-7.—Whereas, by the Government Notification, Industries, Energy and Labour Department, No. MWA. 1094/7751/Lab-7, dated the 18th March 1997, the Government of Maharashtra has revised the minimum rates of wages payable to the employees employed in any industry engaged in the Scheduled employment *viz.* “Employment in any Tobacco (including *bidi* making) manufactory” (hereinafter referred to as “the said Scheduled employment”) in the State of Maharashtra ;

And whereas, the Government of Maharashtra, having reviewed the minimum rates of wages payable to the employees employed in the said Scheduled employment, considers it necessary to revise them further.

Now, therefore, in exercise of the powers conferred by clause (b) of sub-section (1) of section 3 read with sub-section (2) of section 5 of the Minimum Wages Act, 1948 (XI of 1948), in its application to the State of Maharashtra, the Government of Maharashtra, after considering all the representations received by it in respect of the proposal published in the Government Notification, Industries, Energy and Labour Department, No. MWA. 1013/472/CR-215/LAB-7, dated 6th February 2014, and after consulting the Advisory Board, hereby revises, with effect from 10th November 2014, the minimum rates of wages payable to the employees employed in the said Scheduled employment and refixes them, as set out in column (3) of the Schedule appended hereto, in respect of each *zone* specified in the same column as the minimum rates of wages payable per piece, per day or, as the case may be, per month to the class of employees in the said Scheduled employment specified in column (2) thereof :—

Schedule

Sr. No.	Class of Employees	Minimum basic rates of wages	
		Zone-I	Zone-II
(1)	(2)	(3)	(4)
		(in rupees)	(in rupees)
1	All employees engaged in the rolling <i>bidies</i> per 1000 <i>bidies</i> (Including labour involved in cutting <i>bidi</i> leaves). <i>Explanation.</i> — <i>Bidi</i> leaves shall be supplied by employers in all zones.	210.00	192.00

(1)	(2)	(3)	(4)
2	All employees employed in wrapping, labelling and packing operations for 1000 bundles.—		
	(i) With one label or when bundles with two labels without being wrapped.	196.00	192.00
	(ii) With two labels	203.00	192.00
	<i>Explanation.</i> —For the purpose of these rates,—		
	(i) Bundles shall be counted irrespective of the number of <i>bidies</i> contained therein.		
	(ii) “Label” means square label, <i>Goltikli</i> (round label) of Khadi Patti or like label.		
3.	All employees employed in bag filling operation <i>i.e.</i> for filling, sewing and arranging bags or carrying out similar operation in a tobacco manufactory, per bag weighing upto 50 kgs.	15.00	14.00
4	All employees employed as		
	(1) Taraiwalas	5,600.00 per month	5,180.00 per month
	(2) Bidi Sorters	5,600.00 per month	5,180.00 per month
	(3) Bidi checkers or Bidi Counters	5,600.00 per month	5,180.00 per month
	(4) Tobacco Mixerers	5,600.00 per month	5,180.00 per month
	(5) Bidi Leaves or Tobacco Distributors or both	5,600.00 per month	5,180.00 per month
	(6) All other employess in operations not specified in any of the above entries.	5,600.00 per month	5,180.00 per month
	(7) Bhattiwalas	5,600.00 +347.00 Spl. pay	5,320.00 +298.00 Spl. pay
		5,947.00 per month	5,618.00 per month
	(8) Munshis or Clerks, Centre Manager	5,880.00 per month	5,740.00 per month
	(9) Accountants (maintaining all accounts including those used for purpose of income tax or other taxes)	8,120.00 per month	7,980.00 per month
	(10) Truck or Lorry Drivers <i>plus</i> daily Allowances when on tour or journey exceeding 80.5 kms.	8,120.00 per month +119.00 per day	7,980.00 per month +119.00 per day

(1)	(2)	(3)	(4)
	(11) Motor Drivers (Car or Station Wagon, Jeep, Tempo, Matador) plus daily allowances when on tour or journey exceeding 80.5 kms.	7,000.00 per month +119.00 per day	6,720.00 per month +119.00 per day
	(12) Cleaners engaged in lorry or truck plus daily allowance when on tour or journey exceeding 80.5 kms.	5,040.00 per month +80.00 per day	4,990.00 per month +78.00 per day
	(13) Watchmen or Chowkidars, Peons, Office Boys.	5,460.00 per month	5,320.00 per month
5	All employees employed in Snuff making establishment for carrying on the operation by hand of,—		
	(1) Snuff Packer	6,020.00 per month	5,600.00 per month
	(2) Tobacco Mixerer	7,280.00 per month	6,580.00 per month
	(3) Tobacco Grinder	7,140.00 per month	7,000.00 per month
6	All employees by whatever name called doing unskilled work.	5,320.00 per month	4,990.00 per month

Explanation.—For the purposes of this notification,—

(a) *Zone I.*—It shall comprise of the areas falling within the limits of all Municipal Corporations ;

(b) *Zone II.*—It shall comprise of the areas in the State not included in Zone I ;

(c) the minimum rates of daily wages payable to an employee employed on daily wages shall be computed by dividing the minimum rates of monthly wages fixed for the class of employees to which he belongs by twenty-six, the quotient being stepped upto the nearest *paisa* ;

(d) the minimum rates of wages shall be inclusive of payment of remuneration in respect of weekly day of rest ;

(e) the minimum rates of wages shall consist of basic rates, the cost of living allowance.

APPENDIX

The average Consumer Price Index Number for working class (New Series 2001=100) for Mumbai, Solapur and Nagpur city shall be the Cost of Living Index Number applicable to the employee employed in the said Scheduled employment. The Competent Authority appointed by the Government shall, after the expiry of every six months commencing on the first day of January and the first day of July, calculate the average of the Cost of Living Index Number applicable to the said employee for these six months and ascertain the rise of such average over 239 points. For such rise of every point, special allowance (hereinafter referred to as “ the Cost of Living Allowance ”) payable to the employee in the said Scheduled employment for each of the six months immediately following six months in respect of which such average has been calculated at the rate of Rs. 19.00 per month (at the rate of Rs. 00.63 *paise* per day) in respect of all the zones.

2. The Cost of Living Allowance computed as aforesaid shall be declared by the Competent Authority by notification in the *Official Gazette* in the last week of July when such allowance is payable for each of the months from July to December and in the last week of January when such allowance is payable for each of the months from January to June :

Provided that, the Competent Authority shall declare the Cost of Living Allowance payable in respect of the period from the date of fixation of the rate of minimum wages to the end of December or June, as the case may be, immediately after the said date with effect from which the minimum rates of wages are fixed.

ANNEXURE

(1) The employees shall be entitled to get at least 60 per cent of the minimum wages per day (hereinafter referred to as “ the guaranteed wages ”) only where the employers fails to supply sufficient quantity of good raw material (including tobacco leaves) to roll 800 *bidies* per day.

(2) The guaranteed wage shall be inclusive of the wages for any day, earned by the employee, in respect of *bidies* actually rolled by him, with the quantity of raw material supplied to him by the employer.

(3) Where no raw material is supplied by the employer to the employee and the employee is willing to work and reports for duty or for collecting the raw material, the employee shall be entitled to get the full guaranteed wages.

(4) The employees shall not be entitled to get guaranteed wages, if he earns less than the amount of guaranteed wages on any day on account of his unwillingness to work, for any reason whatsoever.

(5) The employees shall not be entitled to get guaranteed wages, if he fails to make full use of raw material supplied to him, even if the raw material so supplied is not sufficient for rolling 800 *bidies* per day.

(6) The employee who works for more than one employer shall not be entitled to get the guaranteed wages from any one of those employers.

(7) The employees shall not be entitled to get the guaranteed wages, if the failure of the employer to supply raw material due to fire, catastrophe, epidemics, civil commotion of other similar causes which are beyond his control.

By order and in the name of the Governor of Maharashtra,

P. D. DESHMUKH,
Deputy Secretary to Government.